

BURDUR'UN FOLKLORİK EĞLENCE KÜLTÜRÜ

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Feyzi Oktay ve
Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Keyik Adına;

YAZAN VE YAYINA HAZIRLAYAN:

Ahmet CAN

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası
2010

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Kitap Serisi: 5
Halkiyat (Folklor) Serisi: 1.

B U R D U R ' U N
F O L K L O R İ K
E Ğ L E N C E K Ü L T Ü R Ü

DERLEYEN:
ŞÜKRÜ HEKİMOĞLU

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Başkanı Feyzi Oktay
ve Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Keyik Adına;

YAZAN VE YAYINA HAZIRLAYAN:
Ahmet CAN

DİZGİ DÜZENLEME:
Hulusi İLHAN

TEŞEKKÜR:
Katkılarından dolayı; Vatan Tuncay, Ahmet İldeş, Mehmet
Hekimoğlu, Mehmet Aykol ve Mehmet Acun'a
teşekkür ederiz.

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Yayını
2010

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Kitap Serisi: 5
Halkiyat (Folklor) Serisi: 1.

UYARI:

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yazarın ve Burdur TSO'nun önceden yazılı izni olmaksızın mekanik olarak, fotokopi yoluyla veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz. Eserin bazı bölümleri veya paragrafları, sadece araştırma veya özel çalışmalar amacıyla, yazarın adı ve Burdur TSO belirtilmek suretiyle kullanılabilir.

ISBN:

978-9944-60-772-8

Burdur TSO yayınlarına, basın biriminden ulaşabilirsiniz.

BUTSO Tel: 0 248 234 62 05

BUTSO Faks: 0 248 233 67 34

E-Posta: info@burdurtso.org.tr

Web Adresi: <http://www.butso.org.tr>

BASKI:

Dilek Ofset Matbaa

Cumhuriyet Cad. No: 10

BURDUR

Tel: 0 248 2331923

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
GİRİŞ.....	9
GEÇMİŞTEN GELECEĞE YAREN ZİYAFETLERİ.....	13
ZİYAFET OYUNLARI.....	15
Yemek Faslı.....	17
Ziyafet ve Yemek Adabı.....	18
Cak-Cak Çekme Olayı.....	20
Yemekten Sonra.....	20
Hamam Açtırma.....	22
Yüzük Saklama Oyunu.....	23
YENİLENİN OKŞANMASI.....	25
Kara Tavuk Oyunu.....	26
Yattı Kalktı Oyunu.....	27
Hennasi.....	28
BURDUR'UN ESKİ GELENEKSEL HAYATI.....	31
Yemekler.....	31
Yemeğin Ardından.....	32
Yaz Ziyafetleri.....	34
OT YOLMA VE BAĞ BELİ.....	35
Ot Yolma.....	35
Bağ Beli.....	35
Bağ Budama.....	36
Bağlara Göç.....	36
BURDUR'DA PAZAR PİKNIĞI.....	39
Geçmişte Pazar Pikniği.....	40
Sarma Aşı.....	40
HABERE YANSIYAN.....	42
Türküler ve Oyunlarla.....	43
Kabak Olmak Zor.....	44
Haber.....	45

OKŞAMA MÜZİĞİ VE GÜFTELER.....	47
Geleneksel Sazlar ve Heyet.....	47
ZİYAFET BAŞLANGICINDA ÇALINANLAR.....	48
HENNASİ OYUNUNUN	
OKŞAMA MÜZİĞİ VE GÜFTESİ.....	49
YENİLENLERİN OKŞANMASI.....	49
Başlayış Müziği.....	50
Okşama Müziği.....	51
Okşamaya Çağrı Manisi.....	51
Okşama Manileri.....	51
Başkan İçin.....	53
Ninni İle Okşama.....	53
Ninni Güftesi.....	54
ZİYAFETİ YAPAN İÇİN OKŞAMA.....	54
ZİYAFETİ ALAN İÇİN OKŞAMA.....	54
RAMAZANOKŞAMASI.....	55
MANİ VE MANİLİ OYUN.....	56
ZEYBEKOYUNLARI.....	57
BURDUR TÜRKÜLERİ.....	59
BURDUR'DA FOLKLOR.....	81
BURDUR'DA KIYAFET.....	82
GELENEKLER.....	85
BURDUR'UN FOLKLORİK MUSİKİ TARİHÇESİ.....	97
AHİLİK.....	101
Ahiliğin Temel İlkeleri.....	102
BURDUR'DA AHİLİK.....	103
Burdur'da Ahilik Binası ve Ahi Mecdud.....	103
Recep Kalkan ve Bir Temenni.....	104
Ahilik Haftası Kutlamaları.....	105
2009'un Ahisi Nuri Hamamcı.....	106
2010'un Ahisi Tuncer Aytekin.....	107
BURDUR'UN GELENEKSEL	
EĞLENCE KÜLTÜRÜ VE YAREN ALBÜMÜ.....	109

Cümbüş'ün sesini begenmeyen Burdurlu sanatçı

Türk müziğine yeni bir saz kazandırdı

Cümbüşten daha doğal bir ses çıkmasını isteyen Burdurlu Hekimoğlu, kabak gövdeli bir cümbüş yaptı. Yeni saz, udla cümbüş karışımı ses veriyor

A lüminyum gövdeli cümbüşlerin sesinin metalik olmasından hoşlanmayan ve doğal bir ses elde etmek için denemeler yapan Burdurlu ud ve cümbüş sanatçısı, kabak gövdeli bir cümbüş yaptı. Hekimoğlu, "Yöremizde kabak çok bulunduğu için, kabaktan bir cümbüş yapmak istedim. Buna göre başarılı da oldum. Bu yeni sazı Türk müziğine armağan ediyorum" dedi.

Sesi güzel

Kendi yaptığı kabak kasalı cümbüşten, udla cümbüş karışımı doğal bir ses elde ettiğini kaydeden Sükrü Hekimoğlu "Yeni sazımın sesi tamburu da andırıyor. Kabak kasalı cümbüşten çok güzel bir ses elde ettim" diye konuştu.

Şükrü HEKİMOĞLU

ÖNSÖZ

İlimizde ve Şehrimizde gelişmişlik ve kalkınmayı hedef alırken, geçmişi geleceğe bağlayan geleneklerimizi ve kültürümüzü de beraberimizde taşımamız gerekir. Milli kültür ve geleneklerimiz ulusal kimliğimizi belirlediği gibi, geçmişten süzülüp gelen şehir geleneklerimiz de yerel karakteristiğimizi ortaya koyar. Aynı zamanda, şehir kültür ve gelenekleri bizleri birbirimize bağlar, hemşehrilik duygularımızın oluşum ve gelişimini sağlar.

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası olarak, bu gerçekler ışığında, Burdur'un ekonomisi ve sanayi gelişimi hakkındaki yayımlarımızın yanında, kültürel ve geleneksel değerlerimizi geleceğe taşıyacak kitap yayımlarına da önem vermekteyiz.

Bu anlamda bir çalışma yapan Şükrü Hekimoğlu'nun Şehrimizin yaren, ziyafet, oyun, eğlence kültürünü yansıtan geleneksel şehir oyun ve türkülerinden oluşan derlemeleri, Odamız adına Basın Danışmanı Ahmet Can tarafından yazılarak kitaplaştırıldı.

“Burdur'un Folklorik Eğlence Kültürü” isimli bu kitabın, geleneksel şehir kültürümüzün unutulmasına ve yozlaşmasına mani olacak faydalar sağlayacağını düşünüyorum, emeği geçenleri kutluyor, tebrik ediyorum.

Yusuf KEYİK

Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Yön.Kur. Başkanı

GİRİŞ

Folklor kavramı üzerinde kısa bir açıklamanın faydalı olacağını düşünüyorum. Fransızca kökenli olan ‘Folklor’ kelimesi, folk (halk) ve lore (ilim) kelimelerinden oluşan ‘Halkiyat ilmi’ demektir. Folklor, bir ülkede veya yörede yaşayan halkın kültür ürünlerini, sözlü edebiyatını, geleneklerini, törelerini, inançlarını, vb. inceleyen ilim dalı olarak gelişmiştir. Ancak ülkemizde daha dar ve genel anlamına zıt olarak da kullanılmaktadır; “Folklor oyunları”, “Folklor elbisesi” gibi.

Folklor, “Halkiyat ilmi” olarak bir kısım aydın tarafından önemi anlaşılmasına rağmen, Batıdaki uygulanış biçiminde ve bizim kendi kültür varlıklarımızın özünden doğup, gelişen kavramsal ve kurumsal bir yapıya da ulaşamamıştır.

Tabii ki, folklor kabaca anlaşılmasının aksine zor ve kapsamlı bir bilim dalıdır. Folklorcudaca aranması gereken ise; kültürel özellik, duygu ve davranış şeklinde yansıyan karakteristik yapı ve bir medeniyete mensubiyet refleksidir. Zira halkiyat ilmi; halkın yüz yıllar, bin yıllarda kendi kültür temellerinde kaynağını bulan müzik, oyun, eğlence, edebiyat, resim, mimari yapılar, estetik formlar, sevinç ve üzüntü tepkileri, moral etkileşim refleksleri, gelenekler, mitolojik olgular olarak ortaya çıkmaktadır.

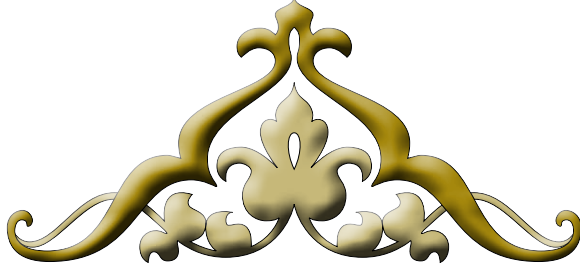
Ancak insan ve toplum hayatını kuşatan objektif ve sübjektif yaşam alanı değişmez bir kalıp içinde sürüp gitmemekte; bilimin, bilginin, teknolojinin değişim ve gelişiminden etkilenmektedir. Bu doğal seleksiyonun yanında, milletler asimilasyon süreçleri de yaşayabilmektedir. Türk Milletinin yaklaşık yüz elli yıllık hayatında ve özellikle kırklı yıllardan itibaren hızlanan “Kendini inkar” süreçleri yaşanmıştır. Asırların, bin yılların birikimi ile geliştirilen kültür ve medeniyet tahribat ve tahrifata uğramış/uğratılmıştır.

Dolayısıyla halkiyat ilminin alanı hassastır ve halkiyatçının işi zordur. Lakin bu işin mutlaka yapılması da gerekir. Bir gün (doğrusuyla yanlışıyla) kendimizi tanımak ve kendimize dönmek istediğimizde elimizde kaynak eserler olmalıdır.

Bu çalışma, işte bu anlamda bir niyetin eseri olarak, Burdur Merkezinde Şehrin sakinlerinden bir akran grubun, gençliklerinde kendilerinden öncekilerden devralarak oluşturdukları geleneksel kış ve Ramazan eğlenceleri topluluğunun, halen yaşatmakta oldukları oyun, eğlence ve Türkülerin derlenmesidir. Çalışma, halen bu ekibin içinde yer alan Cümbüşçü Şükrü Hekimoğlu tarafından derlenmiştir.

Yerel folklorik kültür öğelerimizden birinin korunarak gelecek nesillere, yazılı bir kaynak olarak aktarılmasına katkı sağlaması sebebiyle Şükrü Hekimoğlu’nu tebrik ediyorum.

Ahmet Can
Gazeteci ve Araştırmacı Yazar

**BURDUR'UN
FOLKLORİK
EĞLENCE KÜLTÜRÜ**

GEÇMİŞTEN GELECEĞE YAREN ZİYAFETLERİ

Burdur'da kış gecelerinde Cumartesi akşamları yapılan, atalarımızdan beri süre gelen herkesin katıldığı, çeşitli gruplu oyunların oynandığı, yemeklerin yendiği, Burdur'a has halk oyunlarının oynandığı müziklerin yapıldığı ve sabahın geç saatlerine kadar süren folklorik etkinliklerden biri de 'Ziyafet'tir. Diğer gelenekler gibi, zaman içinde yok olmaya yüz tutan ziyafet geleneğinin günümüzde de sürdürülmesi, örf ve adetlerimizi gelecek kuşaklara aktarmada fayda sağlayacaktır. Geleneğimizdeki bu ziyafet kurumu; arkadaşlık bağlarının, dostlukların, yarenliğin korunması, yaşatılması açısından çok önemlidir.

1968

2010

Ziyafet, yarenler arasında genellikle sıra ile hazırlanır. O hafta ziyafet yapılacak arkadaşın evinde hazırlık bir hafta öncesinden başlar. Misafirlere temiz bir ortam güzel bir sofraya ve iyi bir misafirperverlik göstermek için büyük çaba sarf edilir.

ZİYAFET OYUNLARI

Ziyafet 13 kişiden oluşur; 1 kişi ev sahibi olduğu için oyunlara iştirak etmez, misafirlere hizmet eder ve her türlü cezadan muaftır. Ekipler altışarlı iki gruptan oluşur. Her grubun birer erbaşı olur. Erbaşın oturmuş kalkış ve hareketlerine grubun erleri uymak zorundadır. Gruplar birbirini denetler, bu kurallara uymayan erlere küçük ve tatlı para cezaları verilir. Bu gruplar bütün oyunlara katılır. Ziyafetlerde sezon sonuna kadar değişiklik olmaz. Oyunlara ve cezalara itiraz edilemez. İtiraz edenler tekrar ziyafet grubuna alınmaz.

Ziyafete katılan arkadaşlar belirlenen saatte toplandığında, ev sahibi her kişinin elini teker teker sıkarak hoş geldin dedikten sonra hal hatır sorulur, işlerden kazançlardan, sağlık sıhhatlerden bahsedilir. Ardından misafirlere kahve ikram edilir ve oyunlar başlar.

Öncelikle ziyafete özgü sazlar eşliğinde fasıl yapılır, şarkılar söylenir. Bu şarkılara bütün ziyafet erleri eşlik eder. Daha sonra yöre zeybekleri, yöreye has kırık oyun havaları oynanır. Oyunlar oynanırken, oyuncular karşı grup erlerinin önünde perdah çeker (jest yapar). Müzik eşliğinde bu oyunları her iki grup erlerinin hepsi oynar.

Burdur'un Folklorik Eğlence Kültürü

70'li yıllardan...

2000'li yıllara...

Bundan sonra ziyafetin orta oyunlarına geçilir.

Oyunlar şunlardır:

1) Karatavuşu Kim Yedi

2) Yattı Kalktı

3) Hennasi

4) Tabaktaki Undan Para Alma Oyunu

5) Sırık Öpme Oyunu

6) Kös Oyunu

7) Aşık Oyunu

(Aşık, keçinin diz kapağından çıkan kemik)

Bu şekilde oyunlar gece yarısına kadar sürer. Bu geçen süre zarfında her er kendi erbaşının oturularına uyar. Dalgınlıkla dahi olsa erbaşının takibini kaçırır er, küçük para cezası alır. Oyunlarda yenilenlere hafif para cezaları verilir.

Yemek Faslı

Oyunlardan sonra yemek faslına geçilir. Yemek, yöremize has hazırlanır ve yer sofrasında yenir.

Yemek şu menüden oluşur:

– Bulgur Pilavı

– Baklava

– Turşu

– Yoğurt

Ev sahibi yer sofrasını hazırlar. Ortaya, büyük bir tepside pilavı koyar. Üzerine bolca, pilav görünmeyecek şekilde et koyar. Sofranın etrafına mümkün olduğu kadar bolca turşuları sıralar, aralarına da yoğurtları koyar. Tabi ki bir taraftan yemekler yenmekte iken bir yandan da oyunlar devam eder.

Ziyafet ve Yemek Adabı:

Bir ziyafet evinde sini ile gelen kadayıfın üstünde çaput eskisi gibi parça, parça kaymak vardır. Ama kalendar bir arkadaşın önüne kaymak yerine yine parça, parça yoğurt konulmuş, bunu ev sahibi ve erbaş biliyor. Bu arkadaş, kadayıfı kaşık ile harç karar gibi yapıp yiyor. Yoğurtlu kısım bitince, sıra kaymaklı kısma geliyor ve tekrar, yine aynı şekilde kaşıkla karıştırıp yiyince gerçek tadı alıyor. Yanındaki arkadaşına eğilerek, “-Kaymaklı yere ulaşabilmek için bütün yoğurtlu kadayıfı yedim” der. Ziyafet usul ve adabı budur.

Mesela: Yemek yenirken kaşıkların sapına ellişer cm.lik ağaç çubuklar ilave edilir(bağlanır) ve herkes kar-

şısındakine bu uzun kaşıklarla pilav yedirir. Yoğurtlar karşı tarafa yedirilirken yüzler gözler yoğurt içinde kalır. Turşular da kalaylı bakır taslara konur.

Bundan sonra sıra tatlıya gelir: Tatlılar, kalaylı sinilere yapılır. Tatlı çeşidi, ev sahibinin tercihine göre baklava, sarı burma, oklavadan çekme veya kadayıf olur. Tatlı, sinisi ile ortaya konur.

'Cak-cak çekme' olayı:

Yemeğin ardından sofraya gelen tatlı ile birlikte yine bu sırada da oyunlar devam eder. Ev sahibi, tatlının arasına önceden düğme, para vb. çeşitli maddeler koymuştur. Tatlı yenilirken içine konulanlar kime gelirse, küçük para cezalarına çarptırılır. İşte bu tatlının yenmesi sırasında 'Cak cak çekme' olayı meşhurdur. Bu olayda; 6-7 diş baklava birleştirilerek, Cak cak manisi eşliğinde hepsini birden, birine yedirirler.

İşte Cak Cak Manisi:

Ayşeli – Adudu

Geliyor – Gesin

Cula – Cak Cak

Bu mani, ziyafetteki yarenler tarafından hep bir ağızdan söylenir.

Yemekten Sonra:

Yemek faslından sonra, eller yüzler yıkanır. Ardından, gecenin geç saatinde yenilen bunca yemeğin erimesi için, yaren sazlarının oyun havaları eşliğinde, çeşitli oyunlar, zeybekler oynanır. Biraz dinlendikten sonra, ziyafetin vazgeçilmezi yüzük saklama oyununa geçilir.

Oyunlar oynanırken,

bir yandan da ev sahibi tarafından Burdur'umuzun meşhur haşhaş helvası dövülür. Dövülen helva, yaprak sarması şeklinde hazırlanıp, bir tabağa konarak misafirlere dağıtılır. Yine bu tatlı ikramı da bir oyun aracıdır. Dövülmüş ve sarma şeklinde bir tepside ikram edilen haşhaş tatlılarından birinin içerisine düğme, para vb. çeşitli maddeler konur. Bu maddelerden kimin dişine gelirse, o kişiye küçük para cezaları uygulanır.

Bu ziyafet yemekleri ve oyunlar, gecenin geç saatine kadar sürer. Oyunlarda yenilen tarafın üyelerine, yüzük oyununa has müzik ve maniler eşliğinde okşama (bir çeşit eğlenceli ceza) uygulanır.

Ziyafetin açılışında olduğu gibi kapanışında da ziyafeti bitirene (ziyafet verene) teşekkür için müzik ile maniler söylenir, okşanır. Gelecek ziyafeti alan için de hayırlı ve uğurlu olması dilenerek, yine müzik ile maniler söylenerek, okşanır. Sabaha yakın ziyafet dağılır.

Hamam Açtırma:

Burdur'un eski hamamlarından birisinin sahibi veya işletmecisi aranıp, topluca hamam açtırılır. Ziyafete katılan herkes hamamda terini atar yıkanır. Hamam faslında da müzik ve şakalaşmalar olur. Artık yarenler yorgun düşmüştür; hamamdan sonra istirahat etmek için evlerine dağılırlar.

Burdur'umuzun her hafta kış geceleri yapılan yaren ziyafetleri bu şekilde gerçekleşir.

Yüzük Saklama Oyunu:

Ziyafetin oyunlarından biri olan yüzük saklama karşılıklı altışar kişilik iki grup halinde oynanır. Grupların birer başkanı olur. Yüzük kare şeklinde katlanmış on iki adet peşkirin altına saklanır. Yüzüğü saklayan kişi yüzüğü peşkirin altına sakladıktan sonra oyunu başlatmak için bir adet boş peşkiri alır ve oyun başlar. Bu peşkirin adına Destegül denir karşı tarafın başkanı elindeki oklava ile peşkirlerin altındaki yüzüğü bulmaya çalışır. İlk peşkirde bulursa yüzük saklama işi karşı tarafa geçer. Sonra bulursa geri kalan peşkirler sayılır ve sayı karşı tarafa yazılır. Oyun, bir tarafın ellibir sayısını bulması ile sona erer. Bu sayıyı bulan yenen, bulamayan da yenilen taraftır. Yenilen tarafa, yenen yarenler tarafından çeşitli cezalar verilir. Yüzük oyununda yenilenler, herkesi güldürecek şekilde süslenir, müzik eşliğinde manilerle okşanır. Süsleme; sünet çocuğu kıyafeti giydirmek, ağzına emzik vermek vb. şekillerde olur.

Not: Bu oyunda grubun başkanları nasıl hareket ederlerse (oturma ve duruş şekilleri) diğer üyeler de oyun kuralları açısından aynısını yapmak zorundadırlar. Uymayanlara küçük, tatlı para cezaları verilir.

YENİLENİN OKŞANMASI

Burdur'da eskiden beri geleneksel olarak sürdürülen kış eğlencesi oyunları vardır. Uzun kış gecelerinde, evlerde bir araya gelerek ve gruplar oluşturularak oynanan çeşitli oyunların sonunda yenilen tarafın okşanması (müzik eşliğinde, yenilenlerin çeşitli kılıklara sokularak komikliklerin yaptırılması) yapılır. Bunlardan biri de yüzük saklama oyununda yenileni okşama faslıdır. Okşama, müzik eşliğinde söylenen manilerle yapılır.

Kara Tavuk Oyunu:

Ziyafet oyunlarından biri olan Kara Tavuk oyunu ziyafete katılan kişiler arasında oynanır. Herkes diz çöker halka şeklini alır ve ellerini, avuç içleri dışarıya gelecek şekilde yanaklarının üzerine çapraz şekilde tutar. Oyun sağdan sola doğru yapılır. Oyuncuların avuç içlerine yanındaki oyuncuya manilerle vurması ile oyun iki tur döner.

Mani:

- Kara Tavuğu
kim yedi?
- Ben yemedim.
- Ya kim yedi?
- Bu yedi.

Yattı Kalktı Oyunu:

Ziyafet oyunlarından biri olan Yattı Kalktı oyunu ziyafete katılan kişiler arasında oynanır.

Herkes diz çökerek, halka şeklini alır. Herkese kabak, armut, vişne, elma vb. sebze ve meyvelerden birer isim takılır.

Oyunlar başlar: Oyunculardan biri alnını yere değdirir ve tekerleme şeklindeki şu sözleri söyler;

- Kabak yattı
kalktı elma gel-
sin. Elma ismi ve-
rilen yaren alnını
yere değdirir ve '-
Elma yattı kalktı
vişne gelsin der.
Ve böylece devam
eder.

Hennasi:

Ziyafet oyunlarından biri olan Hennasi oyunu ziyafete katılan yarenler arasında oynanır. Karatavuk ve Yattı Kalktı oyunlarında olduğu gibi yine halka şeklinde oturulup diz çökülür. Kur'a ile seçilen, ilk ebe olur. Oyunculardan biri eline aldığı peşkir (havlu)dan yapılı-

mış sopa ile halkanın ortasına yüz aşağı eğilen ebenin sırtına vurur ve sopayı herhangi bir yere bırakır. Ebe doğrulur ve kimin vurduğunu bulmaya çalışır, bu sırada oyuncular hep bir ağızdan şu maniyi söyler.

Mani:

- Ey Hennasi Hennasi...
- Sana Kim Vurdu Kim Vurdu...
- Şu da Değil Buda Değil...
- İlla Şu Vurdu Ben Gördüm.

Bu mani söylenirken, oyuncuların elleri ve parmakları kimin vurduğunu şifreli olarak gösterir. Ebe de buna dikkat eder. Ve vuranı bulur. Bir sonraki oyun için yeni ebe bulunmuş olur.

BURDUR'UN ESKİ GELENEKSEL HAYATI

Burdur'umuzun kış geceleri, ziyafetlerin haricinde de sıcak, samimi ve neşeli geçer. Televizyonların olmadığı radyoların da koca mahallede ancak bir veya iki evde bulunduğu bir ortamda her gün birinin evinde bir araya gelinir. Bu toplantı yemekli de olur. Çünkü Burdur'da kışlık yiyecek için büyük baş hayvan, yine kurbanlık için bir büyük baş hayvan daha kesilir. Herkesin evinde et bol olduğu için, yemekli gelip gitmeler çok olur.

Yemekler:

Çorba, tepsi ile ortaya konulan banak (sulu et), paşa yemeği bamyâ, kuru fasulye, irmik helvası, bolca turşu ve yoğurt en son ise, etin suyundan yapılan baharatlı bulgur pilavından oluşur.

Ayrıca; Burdur'a has keçi etinden ve pirinç pilavından yapılan çekme, su böreği, yaprak sarması düğünlerde ve bayramlarda yapılır.

Yemekler yer sofrasında yenir.

Yemeğin Ardından:

Evlerde yenen yemeklerden sonra, 'Ördek soba"da köz halini almış meşe ateşi evin ortasındaki büyük mangalın içine konulur. Hem kahveler bu mangalda pişer, hem de oda ısınır.

Erkekler kahve içer, ajans dinler. Kadınlar ise, bohçaları ile getirdikleri giysilerin söküklerini diker, yamalarını yapar. Uzun olan kış gecelerin ilerleyen saatlerinde, yaşlılar çocukları etrafına toplar, masal anlatır. Daha sonra topluca tombala oynanır. Tombala paralı oynanır. Bu oyundan biriken para ile baklava alınır, hep birlikte afiyetle yenir.

Aşık (Keçinin diz kapağından çıkan kemik, diğer bir adı akat) oynanır.

Yaren ziyafetlerinde olduğu gibi; Yüzük Saklama oyunu oynanır.

Yenilenler müzik eşliğinde süslenir ve manilerle okşanır.

Bu oyunlara kadın erkek herkes dâhil olur.

Oyunlar bittikten sonra ev sahibi çerez sofrası hazırlar. Şimdiki gibi meyve bol olmadığı için, evde bulunan mısır patlatılır. Kilerde veya samanlıklarda yaş olarak saklanan askılık üzümünden getirilir, kuru üzüm konur, bol cevizli ve kenevirli haşhaş helvası yapılır, pişmaniye çekilir, daha önce yapılan kabak helvası, nişasta helvası, nohut leblebi vb. hazırlanır. Bu çerezler, yere serilen alaca dokumadan yapılmış sofa bezinin üzerine yerleştirilir.. Herkes halka şeklinde bağdaş kurar ve oturur.

Ziyafet adetlerinden biri olan “Cak-cak çekme” aile bireyleri arasında da yapılır.

Bu bir araya gelmeler, toplanmalar hemen hemen her akşam birinin evinde olur. Akrabalık, sevgi, saygı, dostluklar bitmez. Buda Türk kültürü ve Ananelerimiz açısından önemlidir.

Yaz Ziyafetleri:

Kışın olduğu gibi yazın da Burdur’umuzda günler ve geceler yöremize has bir şekilde geçer. Bağcılık dolayısıyla üzüm ve pekmez bol olur. Mevsim başlamadan önce bağların ve çardakların bakımı yapılır. Badanaları olur, tamir olunacak yerleri yapılır, bağ duvarlarının bakımı ve onarımı yapılır, saçakları elden geçer.

OT YOLMA VE BAĞBELİ

Ot Yolma:

Geleneksel ziyafetlerde bir tür bakımdan geçtikten sonra, 'Ot yolma' işine gidilir. Ot yolma işi; Burdur Bağarası'nda bulunan asma, ceviz bağlarının otları, eskiden zirai ilaç olmadığı için, bağ belisi mevsiminden önce (ilkbahar ortalarında) elle yolunarak temizlenirdi.

Bağbelisi:

Bir-iki hafta süren ot yolma mevsimi bitince 'Bağbelisi' mevsimi gelir. Özel olarak çalışan 3-5 kişilik bağbelcileri çağrılarak, bağ belisine başlanır. Bağın büyüklüğüne ve küçüklüğüne göre, bağ belisi 1 hafta-10 gün sürer. Bu zaman zarfında bağa her gün gidilir, gelinir. Bağ sahibi, belcilere her gün, geleneksel çeşitli yemekler yapılır ve helva karılır.

Bağ Budama:

Bel işi bitince, 'Bağ budama' mevsimi gelir. Her bağ sahibi, asma budamayı bilmez. Bağ budaması, işi bilenlere yaptırılır. Bağlara ilaç olarak, asmaların gelişim seyrine göre, sadece göktaş ve kükürt yapılırdı.

Bağlara Göç:

Üzümlere 'Alaca düştüğünde'(İlk olgunlaşma belirtileri) bağlara göç edilir. 'Bağ bozumu'na kadar(2-3 ay) orada kalınır. Üzümler sadece pekmez yapılır. Üzümlerin 'Cipre' denen atıklarından sirke yapılır. pekmezi bağlarda yapılır. Halen bazı bağlarda eskilerden kalma pekmez tavası ocağı ve üzüm çığnenen fit(Ağaçtan oyma hatıl) bulunur.

Pekmez yapma işlemi şehirde yapılacaksa, bağdaki üzümler şehre taşınır. Ama bağ yolları dar olduğundan at arabası dahi geçemezdi. Bundan dolayı nakliye işi, eşeklerle yapılır. Burdur' da 60'lı yıllara kadar, bir veya iki kişi bu nakliye işi ile uğraşırdı. Bunlardan biri 'Cımıkların Amat Emmi' idi.10 kadar eşiği vardı. Üzüm taşımak için 'Köfe'(küfe) tabir edilen büyük, geniş karınlı ve derin seleler bulunurdu.

Bağ bozumu mevsiminde işler yoğun olduğundan, Cımığın Amattan üzüm nakliyesi için gün alınırdı. Eş, dost ve komşuların yardımı ile bağ bozulur, eşeklere yüklenir; pekmezin yapılacağı yere götürülür.

Küfelerle eve gelen üzümlerin öncelikle iyileri seçilir, sepetlere konur ve birer, birer komşulara dağıtılır.

Daha sonra fitlara boşaltılan üzümler, çizmelerle veya yalınayak çiğnenmeye başlanır. Bir yandan da fitın eğimli tarafında bulunan oluktan 'Şıra'(üzüm suyu) akar. Yeteri kadar çiğnendikten sonra, ezilmiş üzümler mengene tabir ettiğimiz üzüm sıkma aracına alınır. Mengenede iyice sıkılan üzümlerin sadece 'Cibresi'(posası) kalır. Fittan ve mengeneden çıkan üzüm suyu, önce kazanlarda 'Kefletilir'(kaynatarak, pekmez toprağında durultma) dinlendirilip, durulan şıra, pekmez tavalara alınır.

Özel bir işlemle yapılan pekmez ocağındaki özel yapım 'Pekmez tavası'nda kuvvetli ateşle kaynatılmaya başlanır. Pekmez ocağında yanan odunlar, daha çok bağ budaması ile elde edilen asma çubukları, budanan ağaç dalları veya çalılardan oluşur.

Pekmez tavasının içine, bağdan toplanan ayvalardan atılır. Pekmeze beraber pişen ayvalar, kabaktan yapılan delikli kepçe ile alınır. Orada bulunanlarla birlikte yenilir.

Ocağın altındaki köz olmuş ateş, biraz öne çekilir; bağdan ve bahçeden toplanan mısırlar burada ki közde ütülür. Şayet o hafta keçi, kuzu kesilmiş ise; bu közde ayrıca cız-bız yapılır. Ev ekmeği dilimlerinin arasına konan etler pekmez yapanlar ve yardımcıları ile beraber afiyetle yenir. Mengeneden çıkan cibre tabir ettiğimiz üzüm posası başka kaplara alınır. Bu posadan da Burdurumuzun meşhur üzüm sirkesi elde edilir. Bu sirkeden de turşularımız yapılır. Geri kalan posada hayvan yiyeceği olarak ayrılır.

BURDUR' DA PAZAR PİKNIĞİ

Eskiden şehrin içinde ve yakınlarında hususi düzenlenmiş piknik alanları yoktu. Hafta sonu Pazar günleri piknik anlamında bağlara gidilirdi. Burdur'da bağcılık ve bağcılık kültürü gelişmişti. Günümüzde ne o bağlar ve ne de o geleneksel bağ eğlenceleri düzenlenmiyor artık.

Geçmişte Pazar Pikniği:

Pazar günleri, mahalleli erkenden tatlı bir heyecanla hazırlanıp, akraba bağlarına pikniğe giderdi. Bu pikniklerde; hem bağ bekleyenler ziyaret edilir, hem de bir pazar günü çoluk-çocukla birlikte vakit geçirilir, eğlenilir ve haftanın yorgunluğu atılır.

Çoğu zaman kabile olarak, tek araba veya çift atlı at arabaları ile birkaç kilometre mesafedeki üzüm ve ceviz bağlarına gidilir. Bağa varınca çoluk-çocuk çalı-çırpı toplar hemen bir ateş yakılır. Üzerine saclar konur. Kahvaltı için katmer ve sac böreği hazırlanır. Hazırlıklar bitince, topluca kahvaltı yapılır.

Kahvaltıdan sonra, eğer bağda yapılacak ot yolma, budama, temizlik, tamirat gibi işler varsa o işler öncelikle yapılır. İkindiye doğru Burdur'unuzun meşhur yemeği olan Sarma Aşı büyük tencerelerde yapılır.

Sarma Aşı:

Bu yemeğin içinde bulgur, dövülmüş ceviz, iri doğranmış peynir, kuru nane, ezilmiş haşhaş ve kakırdak bulunur. Yemeği daha çok yaşlı kadınlar yapar. Bağ sahibinin yanı sıra pikniğe katılan komşular, eş, dost herkes yer sofrasında bağdaş kurup halka şeklinde oturur. İçi kalaylı, dışı küllenmiş kalaylı bakır tencerelerde pişirilen sarma aşı, kalaylı büyük bakır kayık tabaklara katılıp, ortaya konur.

Sofranın olmazsa olmazlarından, her ailenin kendi yaptığı çeşitli turşular da sofraya getirilir. Hep birlikte afiyetle yenir. Artan sarma aşından da Yalancı Sarma denen Yaprak Sarması yapılır.

Eğer istenirse o hafta keçi kesilir ve de Burdur'umuzun yine meşhur yemeği olan Testi Kebabı yapılır. Akşama doğru yenir akşamın yaklaşması ile çaylar demlenir, içilir. Gece olunca fener ve lükslerin altında aile bireylerinin yöre sazları eşliğinde müzik yapılır. Şarkılar, türküler söylenir, zeybekler oynanır. Vakit bir hayli ilerleyince, herkes pınlını-pırtısını toplar, fener ve lükslerle aydınlatılarak yola düşülür. Yine topluca evlere dönülür. İşte, gecenin ilerleyen saatlerine kadar süren, bir Yaz mevsimi Pazar günü pikniği böyle geçer. Bağ piknikleri, her hafta başka birinin bağına gidilerek, yaz boyunca devam eder.

Bu hafta sonu dinlenme etkinlikleri yaz ve kış olsun birlik ve beraberliğimizi güçlendirici rol oynamaktadır. Ama maalesef örf ve adetlerimiz yaşam savaşından dolayı zamanın gerisinde kalmıştır.

Bu geleneksel eğlence kültürümüzü yaşatmak amacıyla Burdur Esnaf ve Sanatkarlar Birliği Başkanı Recep Kalkanın önderliğinde gerçekleştirilen bir düzenlemeye ilişkin haber aşağıda verilmiştir.

HABERE YANSIYAN

“Geçmişin renkleri bugünlere taşındı”

Burdur'da kültürü yaşatma örnekleri sergileniyor. Belediye Sıra Geceleri'nde anılar, gelenekler tazelenirken, esnaf odasının yüzük saklama gecesinde ise birbirinden eğlenceli oyunlar sahnelendi

SINIRLARI içinde 25 antik kenti barındıran 9 bin yıl öncesinin izlerini taşıyan Teke Yöresi'nin başkenti Burdur'da, Ramazan geceleri renkli etkinliklerle geçiyor. Burdur kültürünü yaşatma ve Ramazan eğlencelerini sürdürmek amacıyla düzenlenen etkinlikler birbirinden renkli görüntülere sahne oluyor.

Burdur'un gelenek ve göreneklerinin yeniden hayat bulduğu etkinliklerden ilki, Belediye Halı Sarayı'nda Kültürevi'ndeki Sıra Gecesi oldu. Belediye Başkanı Sebahattin Akkaya ile eşi, belediyenin birim amirleri, personeli ile çok sayıda davetlinin katıldığı gece maniler eşliğinde davulcuların sahneye gelmesiyle başladı. Başkan Akkaya ve koro üyelerinin Burdur'un eski gelenekleri ve anılarını anlattığı gecede Belediye THM Korosu'nun seslendirdiği türküler eşliğinde davetliler gönüllerince eğlendi.

Esnaf ve Sanatkar Odaları Birliği de 'Yüzük Saklama' ve benzeri eski zaman oyunları gecesiyle geçmişe yolculuk düzenledi. Burdur Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanı Recep Kalkan, geçmişin Ramazan

eğlencelerini bugünlere taşıdı. Burdur'un tarihi semti Ulucami ile alışveriş merkezi Yukarı Pazar'daki esnafın büyük ilgi gösterdiği gecede, unutulmaya yüz tutmuş ananeler canlandırıldı. Orta yaşın üzerinde, çoğu esnaftan oluşan 10'ar kişilik iki grup arasındaki yarışmalarda kahkaha ve doya, doya eğlence vardı.

TÜRKÜLER VE OYUNLARLA

Burdur Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Eğitim ve Düğün Salonu'ndaki bir yudum nostalji içeren ve günümüzün plastikleşmiş eğlencelerini gölgede bırakan samimiyet, kaynaşma ile merkezine insanı alan değerleri kahkaha ile süsleyen, yaş sınırlaması olmayan oyunlar sahnelendi. Çocukluğu Ulucami ve çevresinde geçmiş olan Burdur Belediye Başkanı Sebahattin Akkaya, Türk Ocağı Burdur Başkanı İrfan Akay, Birlik Başkanı

Recep Kalkan... ile çok sayıda davetlinin katıldığı gece, Hafız Rıza Yağız'ın seslendirdiği Burdur Türküleriyle başladı. Çoğu esnaf olan saz ekibinin eşliğinde Yağız'ın türkülerine davetliler de, piste çıkarak harmandalı, Teke Zortlatması gibi oyunlarıyla eğlenceyi başlattı.

Burdur'da geçmişte Ramazan gecelerinde dost sohbet toplantılarında birlikte olma ruhunu diri tutan oyunlar sahneye konuldu. Hem yarışmacıların hem de izleyenlerin kahkahalarının salonu inlettiği eğlencenin ilki, "Kara Tavuğu Kim Yedi" oyunuydu. 20 katılımcı ellerini yüzlerini koruyacak şekilde çapraz tutarak oyuna başladı. Katılımcılar 'Kara tavuğu kim yedi? Ben yemedim, o yedi' diyerek yandaki rakibinin eline vururken, şaşırırlar eksi puan aldı.

KABAK OLMAK ZOR!

Ardından yarışmacıların her biri sebze veya meyve adı aldığı oyun başladı. Oyunda vişne, patlıcan, patates, karpuz, kiraz gibi meyve ve sebze ismi alan yarışmacılar ismi okunduğunda öne yatarak başka bir ismi söylediği, takma ismi olan da şaşırımadan öne yatarak başka bir sebze veya meyve ismini söylediği eğlenceli yarışmada çoğunluk 'kabak' dedi. Kabak'ı oynayan Hacı Amca da, yılmadan oyunu sürdürdü fazla yanılmadı.

Bu oyunda şaşırarak en düşük puanı alan yarışmacı, 'kim vurdu ben vurmam, o vurdu' oyununda ebe oldu. Yüzükoyun kapanan ebenin üzerine diğerleri ellerini koyarken birisi havlu ile sırtına vurduğu ve bu kişinin bulunana kadar ebeliğinin sürdüğü eğlenceli oyunda, salon kahkahalar ve alkışlarla doldu.

Geçmişin gözde oyunlarından yüzük saklama da geceye ayrı bir renk kattı. Liderlik, dikkat, hızlılık gibi özelliklerin ön plana çıktığı oyunda, 10'ar kişilik iki grup kıyasıya yarıştı. Bir taraf yüzüğü hızlı ve belli etmeden 12 peşkirten (havlu) birine saklamaya çalışırken, diğer grup ise bunu bulmaya çalıştı. Saklanan yüzüğün ilk veya en son açtırılan peşkirten çıkmasıyla puan kazanılan oyunda, grup olarak ortak karar alabilme ve bunda etkili olabilmenin yanı sıra izleyenlerin de yorumlarıyla katıldığı eğlenceli gece bir sonraki buluşmaya kadar noktalandı.”

HABER:

Şehir Kulübü 'Ziyafet Evi' oluyor:

E s k i d e n Burdur'un eşrafi (seçkinleri) ve protokol burada toplandı. Şimdi restorasyonla halkın da girebileceği 'Ziyafet Evi'ne dönüştürülüyor. On yıllarca eşra-

fin, Burdur tüccarının, bürokratların buluşma yeri olarak kullanılan Ulucami civarı, Çeşmedamı Mahallesi Eski Belediye Caddesi'nde bulunan Şekerciler sokaktaki Şehir Kulübü, Belediye tarafından restore edilerek, 'Ziyafet Evi' yapılıyor. Burası, Burdur halkının unutulmaya yüz tutmuş 'Ziyafet' geleneği ve kültürünün yeniden yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması için güzel bir zemindir.

Ayrıca daha önce hizmete açılan Mısırlılarevi'nin yanındaki, restore edilen Piribaşlarevi'nin de Burdur'un geleneksel kültürüne hizmet mekanı olarak sunulması, takdire şayan bir gelişmedir.

OKŞAMA MÜZİĞİ VE GÜFTELER

Burdur'un şehir merkezinde, geleneksel Ziyafetlerde oynanan oyunlar ve oyun sonunda 'Yenilenlerin Okşanması'yla ilgili, özel okşama müziği ve güfteleri vardır. Bu bölümde, bu konu ayrıntılarıyla yer alacaktır:

GELENEKSEL SAZLAR VE HEYET

Burdur Şehir eğlencelerinde kullanılan sazlar; cümbüş, divan sazı, keman, zilli maşa, kaşık ve ritim sazlardan oluşur.

(1945-1975) Arasında yaşamış bir saz heyeti aşağıdaki kişilerden oluşmaktadır (İsimler, daha çok lakaplardan oluşmuştur):

UDİ.....	Çakmakçı Hasan
ÇÜMBÜŞ.....	Elmor Şükrü
SAZ	Kalaycı Ayhan
SAZ.....	Terzi Kaya
SAZ.....	Berber Yılmaz
SAZ.....	Tepeli Kör Mehmet
KEMAN.....	Ahmet Emmi
DARBUKA.....	Ressam Ünal
DARBUKA.....	Batözcü Ünal
TEF.....	Deli Nafi
TEF.....	Şekerci Kör Mehmet
TEF.....	Tahracıların Ali
ZİLLİMAŞA.....	Deli Ali Kurt
KAŞIK.....	Parçacı Hüsnü

ZİYAFET BAŞLANGICINDA ÇALINANLAR

Ziyafet'in başlangıcında aşağıda isimlerini verdiğimiz parçalar çalınır:

FASIL

Kadifeden kesesi
Kırmızı gül
Bir mektup yazdırdım
Gönül gurbet ele gitme
Mevlam birçok dert vermiş
Esmе rüzgâr esme
Yeşil ördek gibi
Karadır kaşların
Kalenin bedenleri
Uyu demeye geldim
Değirmenin oluğu

OYUN HAVALARI

Karakolda doğru söyler
Oy minnoşum
Arpa buğday
Süpürgesi yoncadan
Dağdan kestim kereste
Münevver
Hey onbeşli
Karpuz kestim
Pınarbaşı burma
Saffet efendi
Kesik çayır
Menberi

HENNASI OYUNUNUN OKŞAMA MÜZİĞİ VE GÜFTESİ

HENNASI OYUN MÜZİĞİ:

Nota No: 1.

Ey Hen na si Hen - na si Sana kim Vur du Kim Vur du
Şu da de ğil bu da de ğil il la a şu u vur du
Ben gör düm

HENNASI OYUN GÜFTESİ:

- Ey Hennisai Hennisai...
- Sana Kim Vurdu Kim Vurdu...
- Şu da Değil Bu da Değil...
- İlla Şu Vurdu Ben Gördüm.

YENİLENLERİN OKŞANMASI

Başlayış: Yüzük saklama oyununda yenilen taraf üyeleri teker, teker bir sandalyeye oturtularak, aşağıdaki müzikle okşama yapılır. Okşanan yenilen tarafın başkasına ise en son okşanır.

BAŞLAYIŞ MÜZİĞİ:

Yüzük saklama oyununda yenilen taraf üyeleri teker, teker bir sandalyeye oturtularak okşama yapılır. Okşanan yenilen tarafın başkanı ise en son okşanır.

Nota No: 2.

(YENİLENLERİN OKŞANMASI)

Hay di baş tan Bâli ya lım Ah o ya rel li yar yare lel li

El ma ta runç taş li ya lım ah o ya rel li

Biz bun la ri niş li ya lım ah o ya rel li yar ya ru lel li

Dün ler yü zük şaş kin la ri ak şam dan bel li
Dün ler yü zük baş sin la ri gel biz den ol gel

NOT: Aşağıdaki güfteler bu nota ile söylenir.

HAYDİ, BAŞTAN BAŞLAYALIM DA AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
ELMA, TURUNÇ, TAŞLAYALIM AH O YARELLİ
BİZ BUNLARI NİŞLEYELİM DE, AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI AKŞAM'DAN BELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI GEL BİZDEN OL GEL.

Bu şarkı iki defa tekrar edilir. Sonra yine hep bir ağızdan aşağıdaki şarkı ile yenilenler okşamaya çağılır:

OKŞAMA MÜZİĞİ:

Nota No: 3.

Hep de de. ler gel di de Ha san de de gel me di

Hay ge lir em ma naz la nır Ay da bir ho rüz la nır
Hay ge lir em ma naz la nır Ay da bir po paz la nır

OKŞAMAYA ÇAĞRI MANİSİ:

HEP DEDELER GELDİ DE
.....DEDE GELMEDİ
VAY GELİR AMMA NAZLANIR
AYDA BİR HORAZLANIR
VAY GELİR AMMA NAZLANIR
AYDA BİR POPAZLANIR

NOT: Diğer okşanacaklar da yukarıdaki mani ile çağrılıp, aşağıdaki manilerle sırası ile okşanır.

OKŞAMA MANİLERİ:

NOT: Bu maniler 1. No'lu nota ile söylenir.

BARASINDAN GELİR ÜZÜM,
SALKIMLARI DİZİM DİZİM,
YENİLDİN Mİ İKİ GÖZÜM,

AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
AH O YARELLİ
AH O YARELLİ YAR YARELELLİ

BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI

AKŞAM'DAN BELLİ
GEL BİZDEN OL GEL.

SAÇAKLARDA ÇALIMISIN, SARAYLARDA HALIMISIN, SEN ZİRZOP DELİMİSİN,	AH O YARELLİ YAR YARELELLİ AH O YARELLİ AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI	AKŞAM'DAN BELLİ GEL BİZDEN OL GEL.
SAÇAKLARDA ÇALI ÇİRPİ, TOPLAYALIM BİR Kİ BİR Kİ, NERDEN GELMİŞ BU UYUZ TİLKİ,	AH O YARELLİ YAR YARELELLİ AH O YARELLİ AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI	AKŞAM'DAN BELLİ GEL BİZDEN OL GEL.
EKMEK SARMIŞ KUŞAĞINA, GİDER ARPA BAŞAĞINA, KENE KONMUŞ TAŞ.....	AH O YARELLİ YAR YARELELLİ AH O YARELLİ AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI	AKŞAM'DAN BELLİ GEL BİZDEN OL GEL.
İSTANBULDAN GELİR KUTU, İÇİ DOLU PAPAZ OTU, KÜREKLE ATIN ŞU BO.....	AH O YARELLİ YAR YARELELLİ AH O YARELLİ AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI	AKŞAM'DAN BELLİ GEL BİZDEN OL GEL.
ALEN DERSİN ALAMASSIN, YENİLMEYE DOYAMASSIN, DÜŞÜNMESEN BULAMASSIN,	AH O YARELLİ YAR YARELELLİ AH O YARELLİ AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI	AKŞAM'DAN BELLİ GEL BİZDEN OL GEL.
PANTURUMUN ÖNÜ AÇIK, PARMAKTA KALMADI YÜZÜK, AĞLATMAYIN BUNLARI YAZIK,	AH O YARELLİ YAR YARELELLİ AH O YARELLİ AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI	AKŞAM'DAN BELLİ GEL BİZDEN OL GEL.

İSTANBULDAN ALMIŞ FESİ,
İŞİTTİM YÜZÜĞÜN SESİ,
BUNLARIN KALMADI NEŞESİ,

AH O YARELLİ YAR YARELELLİ
AH O YARELLİ
AH O YARELLİ YAR YARELELLİ

BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI
BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI

AKŞAM'DAN BELLİ
GEL BİZDEN OL GEL.

BAŞKAN İÇİN:

TABAHNANIN GÖN DAĞARI,

AH O YARELLİ YAR YARELELLİ

İÇİNDE GÖNLER AĞARI,

AH O YARELLİ

BUDUR YÜZÜKÇÜ ZAĞARI,

AH O YARELLİ YAR YARELELLİ

BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI

AKŞAM'DAN BELLİ

BUNLAR YÜZÜK ŞAŞKINLARI

GEL BİZDEN OL GEL.

NİNİNİ İLE OKŞAMA

Aşağıda bir de ninni örneği veriyoruz. Bu ninni, okşamanın sonuna kalmış, kadın kılığına sokulmuş ve kucağına yapma çocuk verilmiş mağlûp için yanık, yanık çalgı eşliğinde söylenir:

Nota No: 4.

Kör e-i ki dağ da kör kal ma di a be yim of of
of of of of of Ah yü re güm de yar kal ma di rum
Az la ma sen sı yu yar rum
nen nen ni ni nen ni nen ni yay yay

NİNNİ GÜFTESİ

Karşıkı dağda kar kalmadı ağabeyim, *of of of of of of*
Ah yüreğimde yağ kalmadı, *nenni nenni nenni vay*
Söylemiye can kalmadı ağabeyim, *of of of of of of of*
Ağlama sen uyu yavrum, *nenni nenni nenni vay*

Karşıkı dağda kuzular meler, *of of of of of of*
Meleyişi bağrımı deler, *nenni nenni nenni vay*
Şu başıma geldi neler, *of of of of of of of*
Ağlama sen uyu yavrum, *nenni nenni nenni vay*

ZİYAFETİ YAPAN İÇİN OKŞAMA:

Not: Ziyafeti yapan ve gelecek ziyafeti alan için de 1.No'lu nota ile söylenir.

HELE BEN ETTİM KURTULDUM, *BİRO CANIM YAR-YAR-YAR*
ÇIKTIM SEDİRE OTURDUM *BİRO-BİRO*
AHBABLARIN GÖNÜNÜ YETİRDİM *BİRO CANIM YAR-YAR-YAR*
AĞLAR AĞLAR DA FERYAD OLSUN (2)
BENDEN YANADA HELAL OLSUN
MUHABBETİMİZ DE DAİM OLSUN *BİRO-BİRO.*

ZİYAFETİ ALAN İÇİN OKŞAMA

ETTİRİRLER ETTİRİRLER *BİRO CANIM YAR-YAR-YAR*
ZİYAFETİ SANA YAPTIRILAR *BİRO-BİRO*
DOLABIN KAPAĞINI AÇIVER *BİRO CANIM YAR-YAR-YAR*
PLAVIN ETİNİ BOLCA SAÇIVER *BİRO -BİRO*
CUMARTESİ GÜNÜ EVDEN KAÇIVER *BİRO CANIM YAR-YAR-YAR*
AĞLAR AĞLAR DA FERYAD OLSUN (2)
UĞURLU KADEMLİ OLSUN,
SEN ALMASSAN YİNE SENİN OLSUN,
MUHABBETİMİZ DAİM OLSUN *BİRO -BİRO.*

Hep bir ağızdan HAYIRLI UĞURLU OLSUN denilir.

RAMAZAN OKŞAMASI

Başka bir okşama çeşidi de Ramazan Okşamasıdır. Ramazan geceleri, sahur vakti, sokak sokak, kapı kapı dolaşan ve şarkıcılar, aşağıya çıkarılan bir nevi bahşiş, toplayan davullu, zurnalı koşmayı çalar ve söylerler:

Davulumun sesi tura
Kol ağrıdı vura vura
Ağamın hanesi bura
Uyan ağam uyan
Al yasdığa boyan

Uzun çarşı direk ister
Davulu vurmağa yürek ister
Arkadaşım doktor amma
Benim canım börek ister

Evlerinin önü tura
Kolum kaldı vura vura
Mazhar Bey'in hanesi bura
İşte geldim kapınıza
Selâm verdim sağa, sola
Bayramınız mübarek ola

Uzun çarşı çamur olmuş
Baklavalar hamur olmuş
Tiryakiler gâvur olmuş
Aslan da beyim binler yaşa...

Ulucami'nin penceresi
Nakışlıdır çerçevesi
Hanım camdan bakar iken
Yandı pilâv tenceresi

Davulumun ipi kaytan
Davulcuya verin ihsan
Eğer bayrama yetişirsek
Yaparsınız bize mintan
Aslan da beyim güllere boyan

(Bahşış verildikten sonra en son söylenen kıt'a):

Bahşışım aldım giderim
Ben beyime dua ederim
Çokça bahşış alır isem
Her yerde methin ederim.

MÂNİ VE MÂNİLİ OYUN

Ay doğar bedir Allah	Of of manici başı mısın
Her işte kaadir Allah	Cevahir taşı mısın
Ya yârime insaf ver	Bir yüzük yollar isem
Ya bana sabır Allah	Bin yılca taşır mısın

Daha çok Hızır İlyas günü, bahçelerde kızlar tarafından oynanan 'Bahtı Var' oyunu manilidir. Bu oyun manilerinden ilkini ve sonuncusunu alıyoruz:

Bahtı varın bahtından	Harman yeri taşlıca
Sultan Ahmet tahtından	Allah sana versin bir kara kaşlıca
Sultan insin ben çıkayım	Harman yeri hapaz hapaz
Güzellerin bahtından	Allah sana versin bir koca papaz

ZEBEK OYUNLARI

Müzik ve şiirle birlikte olan oyun, millî kahramanlığımızın bir şahlanması ritmindedir. Bu, zeybek oyunu şeklinde ortaya konur. Zeybeğin Burdur, Aydın, ası, kırık, Selim Sırrı... gibi çeşitlerini Burdurlular da bilir.

Daha çok 50'li yıllarda yapılan kış ziyafetlerinde, halka verilen temsillerin sonunda, sazlar ve millî kıyafetlerle oynanan zeybekler ahalinin Türk gururunu okşardı. Zeybek,

özellikle öğretmen okullarındaki çalışmalarla daha modern düzenlemeler ve daha ritmik figürlerle bugünkü durumuna kavuşmuştur. Şehirlerde zeybeğin yanında, danslar da büyük yer tutmakta idi. Tabii ki; oyunların arasında, köy düğünlerinde güreşin de yer aldığını hatırlamalıyız.

Unutulanlar:

Artık bugün, köylerimizde cirit, kalkan oyunları tamamen ortadan kalkmıştır. Yine unutilan, bırakılan oyunlar arasında aşık, tura, kantar, çekme, mahkeme, hayvan taklidi gibi erkek oyunlarını; bahtı var, kös, heymafi gibi kadın oyunlarını sayabiliriz.

BURDUR TÜRKÜLERİ

Daha çok 1930, 1940 ve 1950 'li yıllarda oluşan ve özellikle Şehirde çalınıp, söylenen Burdur türküleri, şarkıları ve oyun havaları şunlardır:

- YAĞMUR YAĞAR
- MEŞELER GÖVERMİŞ
- EMİRDAĞI
- HATÇEM
- ÇAVDIRIN HANLARI
- CEMİLEMİN GEZDİĞİ DAĞLAR MEŞELİ
- DIMIDAN (Ortaköyde Evimiz)
- EVLERİNİN ÖNÜ İĞDE (Taninom)
- KEZBAN YENGE
- TAHTALIKTA GALBUR VAR
- ŞU DİRMİLİN ÇALGISI
- DİRMİLDEDİR EVİMİZ
- ERİK DALI GEVREKTİR
- EVLERİM, EVLERİM
- DERE GELİYOR DERE
- MENEVŞESİ TUTAM TUTAM
- YAYLA YOLLARI
- AK FASİLLE
- SARI ZEYBEK
- ÜMMÜ

Z E Y B E K L E R

- AL YAZMA
- SERENLER
- KAZIM
- AVŞAR
- BASBAS

BURDURUN DERMENİ

On ikidir efeler aman şu Burdur'un Dermeni
Dermenci de Urum değil Ermeni
Ya kendisi efeler aman ya kellesi gelmeli
Ay karanlık efem görünmüyor izimiz
Üç kardeşiz aman feda olsun birimiz

Olalım, olalım, olalım efeler zeybek olalım
Güzelde kızlar polis olmuş teslim olalım.

Bir incecik efeler aman yol gidiyor dermene
Oturmuşlar efeler çayır ile çimene
Ben sevilirim severim aman o yar benim kime ne
Al karanfil aman mor şişede ıslanır
Bir gün olur aman deli gönül uslanır
Olalım, olalım, olalım efeler zeybek olalım
Güzelde kızlar polis olmuş teslim olalım.

R. UĞUR

ŞİŞEDEKİ GÜL YAĞI

Ööf şişedeki gül yağı
Dorum gözlüm görünen Burdur Dağı
Ööf sağ olurda gelirsen
Dorum gözlüm çözülür uçkur bağı

Ööf mangal maşasız olamz
Dorum gözlüm Burdur paşasız olamz
Ööf yari güzel olanın
Dorum gözlüm gönlü tasasız olmaz

Ööf arabam taşa geldi
Dorum gözlüm Burdura paşa geldi
Ööf bir elim yar koynunda
Dorum gözlüm bir alim boşa geldi

R. UĞUR

TOP ŞEKER

Atladım girdim bağa
Tek tek bastım yaprağa
O yar benim olamazsa
Vallah girmem toprağa

Amanın imanım top şeker
Aslanım neler çeker
Şu zalımın elinden
Mazlumum neler çeker

Ak üzüm ersin diye
Sepete girsin diye
Çıktım çıktım salındım
O yar beni görsün diye

Amanın imanım top şeker
Aslanım neler çeker
Şu zalımın elinden
Mazlumum neler çeker

Dama çıktım dam değil
Etirafı cam değil
Açtım baktım yorganı
Dayanılır can değil

Amanın imanım top şeker
Aslanım neler çeker
Şu zalımın elinden
Mazlumum neler çeker

Hamit ÇİNE

YAĞMUR YAĞAR

Yağmur yağar şıpır şıpır buz gibi
Eriyorum bende çürük tuz gibi
Kocan ile geçincemen yok ise
Boşan da gel kabulümsün kız gibi

Aşağıdan gelen tatar araba
Yemin ettim ırakıya şaraba
Anan seni vermiş miskin araba
Arabın dengi değilsin güzelim aman

Çadır kurdum şu yaylanın düzüne
Aynalı martin aldım dizime
Varı söylen o yosmanın kızına
On beş sene az geliyor gözüm

Tefçi PATAHMET

İĞNEM DÜŞTÜ YERLERE

İğnem düştü yerlere
Karıştı gazellere
Gözüm çapkın alışmış
Bakarım güzellere

Aman yelem yelem ye le lay lom
Haydi yelem yelem ye le lay lom

İğnem düştü yakamdan
Gel arkamdan arkamdan
Sen arkamdan gelirsen
Ben korkmam kaymakamdan

N A K A R A T

Hamit ÇİNE

ET ALDIM

Et aldım elim yağlı
Şal kuşak belde bağlı
Kız ben seni alıcam ya
Başım birine bağlı

Haydi güzelim şama doğru şama doğru
O yar açmış kollarını bana doğru
Aman yelilom kunduranı tek tek bas
Sevmiyorsan ister öldür ister as

Siyah makarada ipliğim
Nerde kaldı kekliğim
Hangi yoldan geleceksen
O yollarda bekliyorum

N A K A R A T

HÖKÜMETİN ÖNÜ

Hökümetin önünden geçtim
Kırmızı şemsiye açtım
Eniştemi görünce
Yavuklumdan vazgeçtim

Hop şinanay nay nay nom
Karaları bağlama
Kömür gözlüm ağlama

Kahve yemenden gelir
Bülbül çimenden gelir
Ak topuk beyaz gerdan
Her gün hamamdan gelir

N A K A R A T

ISPANAKTA ER ÇIKAR GERDEME

Ispanaktan erken çıkar gerdeme
Zülüflerin tel tel etmiş dökmüş gerdane

Ben sana gelme dedim
Akşama kalma dedim
Goca kapı dururken
Bacadan inme dedim

Iraftaki siniler inim inim iniler
Gurbetteki yarimin kulakları çiniler

N A K A R A T

Portakalım çiçeğim yol verin ki geçeyim
Yarim bana darılmış ağılar mı içeyim

N A K A R A T

Tepeli Hasan ÇAVUŞ

DEVESİ TUZDAN GELİR

Deveyi tuz öldürür
Sürmeyi göz öldürür
Yiğidi kılıç kesmez
Bir acı söz öldürür

Koş gel gel yanıma
Seni saram canıma
Günde görmesem yarı
Kıyarım ben canıma

Devesi tuzdan gelir
Yükü Kıbrıs'tan gelir
Bir yiğit hasta olsa
İlacı kızıdan gelir

N A K A R A T

R. UĞUR

KÖŞE BAŞI BEKLERİM

Köşe başı beklerim
Vay benim emeklerim
Eller yar yar dedikçe
Sızlıyor kemiklerim

Amanın yalel yalel
Ben sana yandım yalel

Çay benim çeşme benim
Ardıma düşme benim
Seninle dalga geçtim
Sevdiğim başka benim

N A K A R A T

Ey pınar eşme pınar
Derdimi deşme pınar
Yar yanıma gelince
Bensiz söyletme pınar

İLİMAN EKTİM DAŞA

İliman ektim daşa iliman yar aman
Amanın bitmedi kaldı kışa vay vay
Kız ben seni alıcam iliman yar aman
Amanın askerlik geldi başa vay vay

İlimanda deyil nar gelsin vay vay
Yanında da yürek yar gelsin

MİNARENİN ALEMİ

Minarenin alemi, kara kaşın kalemi
Kalem alıp kaşlarını yaptırayım amman
Gerdanına liraları dizdireyim amman
Seni alıp diyar diyar gezdireyim

Minarede taşmolur, bundan ince kaşmolur
Kalem alıp kaşlarını yaptırayım amman
Gerdanına liraları dizdireyim amman
Seni alıp diyar diyar gezdireyim

GEMİDEYİM GEMİDE

Gemideyim gemide ayağım yemenide
Sür gemici gemini nişanlım var geride
Haydi bas gidelim, yar nasıl edelim

Gemi gelir yanaşır içi dolu çamaşır
Yar kapıdan girince bakan gözler kamaşır
Haydi bas gidelim, yar nasıl edelim

Geminin başındayım on sekiz yaşımdayım
On iki yaştan beri şu gızın peşindeyim
Haydi bas gidelim, yar nasıl edelim

Hamit ÇİNE

ARDIÇTANDIR

Ardıçtandır kuyuların kovası
Suya koyvermiyor gızın cavır anası
Hopbah tininom tinayda tininaynom
Tina tina tininom tinayda tininaynom

Ardıçtandır kuyuları sereni
Ben severim gel demeden geleni

N A K A R A T

Uzun olur kuyuların zinciri
Ben severim güzellerin gencini

N A K A R A T

Hamit ÇİNE

YEŞİLLİM

Entarisi al basma
Alıp duvara asma
Sen benimsin ben senin
Her söze kulak asma

Yeşillim yeşillim yeşillim Amman
Yeşil yaprak altında üşüdüm Amman

Entarisin ben biçtim
Ateşine ben düştüm
Ne talihsiz başım var
Vefasız yare düştüm

N A K A R A T

GICIR GICIR

Gıcır gıcır gelir yarin kağnısı
Amman ömrüm palazım Amman
Öldürdün beni, soldurdun beni,
Yosmanın kızı etme bu nazı
Gel bize bazı
Salında boyunu göreyim aman
Ben aşkımdan öleyim aman

Bende bilmem benim yarım hangisi
Amman ömrüm palazım aman

N A K A R A T

İnce belli fidan boylu hangisi
Amman ömrüm palazım aman

N A K A R A T

KARANFİL OYLUM OYLUM

Karanfil oylum oylum li li yar
Geliyor selvi boylum li li li yar
Selvi boylum gelince li li yar
Şen olur benim gönlüm li li li yar

Karanfil olacaksın li li yar
Sarıp solacaksın li li li yar
Ben hakime danıştım li li yar
Sen benim olacaksın li li li yar

SUNAM

Şafak söktü yine sunam uyanmaz
Hasret çeken gönül derde dayanmaz
Çağırırım sunam sesim duyulmaz
Uyan sunam uyan derin uykudan

Çok çektim gönül elinden
Usandım senin dilinden
Hiç kimse bilmez halimden
Uyan sunam uyan derin uykudan

Bunca cefa çektim sözlerin için
Niye küstün bana elkızı için
Dilerim Allahtan geçmesin sözün
Uyan sunam uyan derin uykudan

NAKARAT

FASULYA

Bu fasulya yedi buçuk liraya
Hem gaynasın hem oynasın

Fasulyanın arkası nohut
Al beni yavrum koynunda uyut

Bu fasulya tuz biber ister
Anne benim canım naylon kızlar ister

Fasulyayı kaynatmalı
Aman Halimeyi oynatmalı

Halime'nin aşıkları
Aman al eline kaşıkları

Akşam oldu kocam gelmedi
Çocuklarım evde yorganları yedi

Yandan Halimem yandan
Halimem düşmüş damdan
Ayakları mumdan
Gözleri camdan

YÜRÜ YAVRUM YÜRÜ

Her sabah her seher gelir geçersin
Kanımı kadehe koyar içersin
Ya beni alırsın ya vaz geçersin
Yetmez mi insafsız senden çektiğim

Yürü yavrum yürü
Yürüteyim seni
Saz çalayım güzelim
Uyutayım seni

Ben bu sazı çala çala yorulдум
Gıymatımı bilmezlere kul oldum
Evvel altın idim şimdi pul oldum
Yetmez mi insafsız senden çektiğim

N A K A R A T

BURDUR'DA FOLKLOR

Burdur'un folklorik yapısı, F. Fazıl Tülbentçi'nin de dediği gibi, Ege bölgesi özelliğini taşır. Küçümsenemeyecek bir zenginlikte olduğuna inandığımız Burdur folkloru, oyundan müziğe kadar araştırılmalı, toplanmalı, tasnif ve tespit edilmeli, geleceğin sanatkârlarına kıymetli bir sanat kaynağı olarak elde tutulmalıdır.

Burdur folklorunun, giyim kuşamaı, oyunu, havası, şiirleriyle aynı damgayı (millî benlik damgasını), aynı deseni taşıyacağı ve fakat yaylasına, dağına, ovasına, gölüne göre renk değişikliğine uğrayacağı tabiidir.

Biz burada, ciltler dolusu kitap yazılabilecek Burdur folkloru konusunda büyük bir iddia sahibi değiliz. Bu kitapta, Burdur folkloruna ilişkin olarak kısa, kısa değinmeler yapmak ve konunun önemini vurgulamak gibi mütevazi hedefleri ortaya koyduk. Ancak bu işin, akademik çerçevede ve ehil kadrolar tarafından gelecekte yapılabilecek çalışmalara bir küçük basamak hazırlamış olmanın da gururunu duyuyoruz.

BURDUR'DA KIYAFET

Erkek kıyafetleri:

Burdur, kıyafet bakımından, eskiyi pek çabuk bırakıp yeniye uyabilmiş bir yerdir. 1955'lerde köylerde devam etmekle birlikte, şehir merkezinde bol paça şalvar, üçetek entari, sıkmalı mintan giyen yok denecek kadar azalmıştır. Burdur Merkez'de 1930'lara kadar; merkezin dış mahallelerindeki delikanlılar mavi, ağzı bol bir şalvar; siyah ve mavi çuhadan, alt kısmı kuşak üstüne gelen bir (kepe) giyerlerdi. Şalvar ve kepenin süsleri (gezi), servet derecesine göre pamuk veya ipekten yapılırdı. Üzerleri siyah şeritle nakışlanırdı. O zamanlar, bunlar için yetişmiş terziler vardı. Tabii, bele sarılan çeşitli şallardan büyük kuşaklarla ökçeli, arkasız, sivri burun kunduralar ve çekmeli fes bu kıyafeti tamamlardı.

1955-60'larda; yaşlıların sırtındaki eski Aptestlik, yerini, pardösüye bırakmıştır. Köy erkeklerinin kıyafeti de yenilenmiş, onlar da az çok şehirli kılığına girmişlerdir. Tabii kravatsız frenk gömleği, daima kir götürür çizgili kumaştan yapılmak ve pantolon da menevrek veya şalvardan olmak şartıyla.

Kadın kıyafetleri:

Yine 1930'lara kadar, şehir kadınları çarşaf veya mahrama-öncek giyerlerdi. Mavi çuhadan öncek bel-den aşağıyı örter, beyaz patiskadan mahrama da başı, omuzları ve gövdeyi gizlerdi. Yüze, siyah peçe gerilirdi. 1960'larda ise; bazı yaşlı kadınlar, belden iple büzülen entari, fistan giyerlerdi. Günümüzde 2010'lara gelindiğinde, 30'ların 60'ların insanların bile faraza dünyaya dönmeleri halinde, katiyen tanıyamayacakları, dünya ölçeğinde bir moda hayatı sergilenmekte olduğunu görerek, "Yok! Bunlar bizim neslimiz değil..." diyerek, hayretler içinde olacakları, hızlı ve köklü değişimler gelişmiştir. Köy kadınlarının, şehir merkezinden uzaklık oranında, kıyafetçe erkekleri kadar değişime uğramadıkları söylenebilir. 1960'larda, köylerde ve şehrin kenar mahallelerinde; başta oyalı yazma, sırtta bir nevi işlemeli kadın kepesi, boyunda altın dizisi, bacaklarda bol basma don bulunmakta idi.

GELENEKLER

Burdur, çok yerde geleneklerine bağlı kalmıştır. Bu bağlanış, köyden şehre doğru yer yer incelmeler, hat-ta çatlaklıklar gösterir. Bu da doğaldır. Zira, sosyal haya-tın, ilerleme bakımından şehirlerdeki etkileşimi ile köy-lerdeki etkileşimi aynı değildir.

Bu kısımda düğün, sünnet, dini bayram, batıl inanış gibi alanlardaki durum ve değişikliklerden söz edeceğiz.

Köylerimizde yaşayan gelenekler, görenekler, henüz 1950'lerde hiçbir değişikliğe uğramadan, doğa-sındaki saflığın içinde akıp gitmekte iken; 1960'lardan sonraki gelenekler hakkında, toptan şöyle bir kanaate varmak mümkündür: Tamamıyla dinî mahiyette ka-lanlar değişikliğe (dejenerasyona) daha az ve daha ya-vaş uğramışken, dini hayattan nispi olarak daha uzak ve dünyevi hayat yaşayanlar (şehir düğünleri gibi) giderek hızlanan değişime uğramıştır.

Burdur'un içinde, 1950-55'lerde; artık defli dü-ğünler, yerini bandolu, balolu düğün-lere bırakmış ve 90'lı yıllardan sonra ise; sınır tanımaz bir değişime (folk-lorik yabancılaşmaya, asimilasyona) uğramış gibidir.

1955'lerde muskaya, büyüye, üfürüğe, bâtil inanışlara yer veren köylümüz ve şehirlimiz, yok denecek kadar azalmışken; günümüzde en sosyete ve dini hayattan uzak kesimler başta olmak üzere medyumluk vb. adlar altında büyücülük, falcılık gibi batıl inanışlara kayış yaygınlaşmaktadır. (Bu konu, üniversitelerin sosyal bilim kürsülerinin araştırma konusu yapılmalıdır.)

Burada, yakın ilgisi dolayısıyla, Hasan Barlas'ın, 1955'lerde kaleme aldığı, o dönemleri, o günün devlet diliyle anlatan (O zaman basılmamış ve halen basılıp-basılmadığını bilmediğimiz) 'Çocukluğum' adlı kitabından bazı şiirlere (hiçbir değişiklik yapmadan) yer vermek istiyoruz:

Bayram

Bayram, bir ay kavru lan din yolcularına su. Bayram, işte yorulan bedenlere bir uyku.. Çocukların dadısı, ninnisi güzel bayram! Çocukluğun her saat doğduğu göksel bayram!

Son gün arka arkaya fişekler atıldı mı,
Anlardık, kanad gerdi ufka şeker bayramı.
İnlerdi sabahadek her ev bir davul gibi,
Dan, dan! Mekik dokuyan kurşunlar tokmak sanki..
Renkler, kuşlardan önce kalkardık ertesi gün,
Zemzem diye pınarda çalkalanırdı düğün.
(Yonca ltı) da olurdu bütün bayramlarımız;
Renk renk dolar taşardı çoluk çocuk, kadın, kız.
Bozulup anaların gelinlik entarisi
Kızlara takılırdı; al çitari, sewayi.

Renkli kopçalı sıkma, boydan uzun pantolon
Daha o zaman bizi yapmıştı bir çarleston.
Sokaklardan geçerdik renkli balonlar gibi
Neşeye yelken açan bayramın perileri.
Salıncağa bindik mi ayağımızda ufuk;
Güneş gibi, zamanı ucdan uca dokurduk.
Şansımızı bağlardık bir ibrenin ucuna,
O döndükçe eserdi içimizde fırtına.
Eşya dolu gözleri, görmezdi de giderdi
Boşta durup ısıyla elbirliği ederdi.
Arabada, Sah gibi kendimizden geçerdik;
Sarhoş türküler söyler, tütün sarar, içerdik.
Bazan da sokulurduk bir köşe kahvesine
Kapılıp altmışaltı, iskambil hevesine..
Gözler döner, baş kızar; olurduk barut, ateş;
Halbuki, biraz önce girmiştik kardeş kardeş..
Bayram demek: araba, şeker, oyuncak demek;
Bayram demek: kumarı, tütünü tatmak demek;
Bayram demek: ses demek, renk demek, para demek;
Bayram demek: çocukluk, yarı yarıya demek...

Gelenekler

Toprak kokulu yağmur elendiği günlerde
Yakarıya çıkardık, kapı kapı, seviçle.
Her çocuk kapar gelir ille evinden bir şey;
Teneke, davul olur; söğüt kabuğu, bir ney.
Hepimizde ezgisiz bir musiki yaracı
Sesle boğmak her yeri gönlümüzün amacı.
Biri, kendinden büyük bir 'çuval yüklenirdi;
Biri de bir tencere ile sürüklenirdi.

Dolaşırdık, çözerek ağızlardaki yayı,
Doldururdu sokağı bu Yecucü alayı.
Ne temiz, ne yürekten bir yakarımız vardı,
Her kapıyı bu içli yakarı tokmaklardı:

“Yağmur, yağmur yağ ister,
Kaşık, kaşık bal ister,
Gelinlerin takkesi,
Buğdayların kellesi,
Ver Allah'im ver, ver,
Ganilikten çok ver..
Ekmek bol, bol,
Serpini dolu,
Ver Allah'im ver, ver;
Ganilik.....”

Çuvalımız dolardı, bulgur, ekme ve tuzla,
Kıyma, yağla dönerdi tenceremiz havuza!..
Birimiz yüklenirdi odun, kömür, çırayı;
Bir evde post sererdi bu Yecucü alayı.
Ateş yanar, aş pişer; herkes çalkalanırdı,
Herkes hayatında hiç aş yememiş sanırdı.
Bir şapırtı kopardı denizin dili gibi,
Kimi elle dalardı; ekme kaşıkla kimi.
Tencerenin konduğu, uçtuğu bir olurdu,
Boğazı yananlara Zemzem'di kireçli su..

Çarşamba - Dernek

Kenti kıra bağlıyan iki yas günümüz var;
Sürer bu gelenekler bağbozumuna kadar.
Kuzeye kanad geren kıra (Çarşamba) derdik,
Batıdaki bağlara (Dernek) adını verdik.
Çarşamba daha yanık, daha sıcak gelirdi,
Dernek'ten yad bir koku, yad bir renk yükselirdi.
Müslümanlar'ın bağı Çarşamba yolundaydı,
Yabancı bağları da Dernek'in kolundaydı.
Tan, her evi bağlara parça, parça dökerdi,
Gölge, bağları kente yığardı ordu gibi..
Renk, renk kızlar vururdu, otlu arklı bağlara;
Renk, koku, ses dolardı ufuktaki rüzgâra..
Ucdan uca uzanan boşluk sanki bir gergef,
Sarhoş seslerle cümbüş işlerdi ut, keman, def.
Boşlukta sislenirdi katmer, testi kokusu,
Uzakta kervanlaşır langır lungur her kuyu.
Daldan dala kahkaha çizerdi salıncaklar,
Karık, karık renk, lezzet koparırdı kucaklar.
Ceviz kabuklariyle eller kınalanırdı,
Vişneyle kol, bacağa cinler sıralanırdı.
Yollara dökülürdü akşama doğru herkes,
Havaya yükselirdi binbir tempo, binbir ses.
Çocukların elinde kiraz, vişne heveni,
Menşurdan sızmış sanki güneşin şafak rengi.
Sanılırdı yüzüyor tahtadan birer manken
Örtülü, sessiz, dimdik hayvanlara her binen.
Kıt'aları koparan şanlı bir ordu gibi
Kafile tos içinde evlerine dönerdi.

Bazan bir pay ton geçer: atlar hop hop, zil çan çan!
İçinde çılgın gençler: tütün ve rakı kokan.
Bazan halkı yarardı şakır, şakır bir atlı,
Yıldırım ruhlu, duman vücutlu, yel kanadlı.
Başı bulutlu gençler bir aşağı, bir yukarı
Fiyakaya, cakaya sararlardı yolları..
Kıra çıkamıyanlar, yahut erken dönenler
Şehneşine oturup, geçenleri gözetler...

İnanışlar

Dinden ışık yerine inanışlar emmişti,
Gerçeği göremiyen evin kör büyükleri.
Gece tırnak kesmezdik, aynaya görünmezdik;
Dinle bağısızlığını bunun sonradan sezdik.
Tırnak uzatamazdik, şeytan saklanır diye;
Nasıl sığar buraya şeytan boynuzlariyle.'
Sayıları, günleri uğura göre bölmek,
İyi günlerde doğmak, iyi günlerde ölmek,
Hastalık cinlerini nefes, nuskayla koğmak,
Sıtmayı, bileklerde ip, bilezikle boğmak,
Göze, ulu Tanrı'ya inanır gibi tapmak,
Eşikten, üzerlikten türlü tütsüler yapmak,
Ceplere mavi boncuk, çörekotu doldurmak,
Mevlitlerde aşk ile birdenbire kudurmak,
Allah'ın çınarına, kayasına bağlanmak,
Paçavralar içinde mum alevinde yanmak...
Daha akla gelmedik yüz binlerce yalan ki,
Cumhuriyet nehrine döküldü çöpler gibi...

Aşağıda, Yağmur Duası, Hatim Duası, Hacıları karşılama gibi geleneklerin anlatımını 1950'li yılların Diş Hekimi Hacı Feyzi Bayraktar'dan aktarıyoruz:

Yağmur Duası

Kurak geçen günlerde, halk, bir din liderinin arkasında toplanır, yüksekçe bir tepeye çıkar, kendine özgü törenle şu duaya (Amin!) der:

Rahmetin arzusunu açmış dehan-ı eksin
Göğden indir rahmetini rahmetenlilâlemin *AMİN*
İntizar etmekte hazretler semadan rahmetin
Lûtfuna lâyıık görüp sen eyle afattan emin *AMİN*
Rahmetin me'mul edip hep geldik işte kapuna
Etme mahzun ey Huda-yı Halik gün ve mekân (!) *AMİN*
Bunca masumlar olur (!) dergâhına eyler niyaz
Eyle lûtfunla bizi sen ruh-u hanedan-ı fuat (!) *AMİN*
Hürmetine Arş-ı Âzam enbiya-yı mürselin
Ya ilâhi fazlın ile gani rahmet ver bize *AMİN*

Bu yedi kat gökte ya Rab melekler hürmeti
Hep ferîştahlar sana eyler ricayı birbirin *AMİN*
Kerbela sahnında ya Rab men şehidan hürmeti
Cümlemizi etme mahzun ver muradımız yakın *AMİN*
Bakmayıp isyana ya Dab avdet ettirme melûl
Cümlemizin yüzü kara ver muradımız yakın *AMİN*
On sekiz bin âlem içre evliyalar hürmeti
Bahusus ki çâru varu (!) al ashab-ı güzin *AMİN*

Hatim Duası

Daha çok ölülerin ruhuna ithaf edilen Kuran-Kerim okunması bittikten sonra da, yine özel bir dinî tören yapılır ve aşağıdaki (Hatim Duası) okunur:

Hatmile Kur'an oldu bugün ey Kerim-il lâyezal
Dergâhında eyle makbul ey azîm-ü lâyezal
Hatm-i Kur'an meclisinde hasıl olur her murat
Lûtfuna er gör ilâhi ey Celil-ü lâyezal
Hatm-i Kur'an meclisinde hasıl olsa ber güda (!)
Suçunu affet ilâhi ey rahim-ü lâyezal
Hatm-i Kur'an et müyesser her birine ey Hûda
Fetholunsun et müyesser ey alim-ü lâyezal
Fetholunsun âyet-i müyesser her birine ey Hûda
Hatm-i Kur'an edenin âyet validinine ata
Havf-ı mahşerden halâs et ey utuf-u lâyezal
Kalfamızın cümlesine kerem et ya Rabbena
Mektebin banisine sen eyle rahmet ey Hûda
Kabrini nur ile doldur ey şükûr-u lâyezal

Hacı Duası

Hacılar karşılanırken de dinî tören yapılır ve çocuklar aşağıdaki duayı okur:

Yarabbi şükûr savt ile Kur'an okuruz biz
Sol hak ile ol cahile burhan okuruz biz

YA HU...

Âlemler için vâd olunan rütbe-i bâlâ
Hakkında ânın sure-i firkan okuruz biz

YA HU...

Mü'minler için vâd olunan cennet-i âlâ
Hakkında ânın sure-i rahman okuruz biz
YA HU...

Kâfirler için vâd olunan nar-ı cahimin
Hakkında ânın sure-i ümran okuruz biz
YA HU...

Haccacine ihsan olunca menzil-i bâlâ
Hakkında ânın sure-i Kur'an okuruz biz.
YA HU...

Düğün

Eskiden, Burdur düğünleri, Perşembe günü gerdeğe girmek âdetine bağlı idi. Bugünün düğünleri, artık gün seçmiyor. Eskiden Burdur düğünlerine ilişkin, yalnız defle söylenen besteli kısımlarını aşağıda veriyoruz:

Ayak Ayak

(Çarşamba günü kız evine gelenlere)

Ayak, ayak merdivenin başında
Çekilip gelir misafir kadınlar
Keman, keman olmuş o yârimin kaşları
Hem alalım, hem satalım
Balı kaymağa katalım
Günler doğunca yatalım
O yârimin koynunda

.....

Gelin Okşaması

(Gelini oğlan evine götürmeğe gelen defçilerle)

Entarimin önü nazik
Kolunda altın bilezik
Ağlatmayın gelini yazık
Sevdiğim allar giymiş
Görücü halayığa dönmüş
Onlar birbirini bulmuş
El sözü geri kalmış
Nöbet sâdıca gelmiş

Miyi miyi müyesser olası
Allah düzenlik veresi
Uğurlu, kademli gelin olası

İstanbul'dan gelir tası
Konaklarda işittim sesi
Budur gelinlerin hası

Nakarat

Kapıdan gel yavrum kapıdan
Güveyi geliyor kapıdan
Yerinden kalkıver güpüdek
Yüreğin oynasın tüpüdek

Nakarat

Tepsiye koyarlar kuzu
Üstüne örterler bezi
Annesinin nazik kızı

Nakarat

Evleri var hane hane
Benleri var dane dane
Soydular iki taraflı yine

Nakarat

Dutuverin atımın başını
Siliverin gözümün yaşını
Pek pek yutar kardaşını
Altun isterim bahşişimi

Nakarat

Sünnet Düğünü

1950'lerden önce, sünnet düğünleri de özel törenlerle yapılırdı. Bu gelenek, 50'lerden sonra da yer yer devam etmekle beraber bir zenginın veya bir derneğin fakir çocukları toptan sünnet ettirip açık hava balosu verdiği de görülürdü. Günümüzde ise; herkes sünnet düğününü kendisi yapar. İmkanı olmayanlar için ise; Belediye Ağustos ayında düzenlediği İnsuyu Festivali programı içinde, toplu sünnet yaptırmaktadır. Sünnet düğünleri günümüzde kadın-erkek karışık eğlenceli, çalgılı ve aynı zamanda mevlit okutularak yapılmaktadır.

BURDUR'UN FOLKLORİK MUSİKİ TARİHÇESİ

Düğünlerde, bayramlarda, güreşlerde kullanılan çift davul, çift zurna ve çok telli saz gibi çalgılar, halkımızın, çok sesten hoşlanan ananevî zevkini ortaya koymaktadır. Köy düğünleri, köy bayramları; davul, zurna ve sazın, Orta Asya'dan gelen millî ahenginde, Türk benliğinin kahramanlığını, akıncı ruhunu, bir kelime ile Türklüğünü bulmaktadır. Evinin duvarında asılı bir sazı olan köylülerimiz ve köylerimiz geçmişte çok bulunmakta idi.

Köylülerimizin hayatının ortaya çıkardığı yakım, türkü, koşma, ninni... Gibi müzik ve edebiyat mahsullerinin, folklor uzmanlarınca en temiz, en doğru ve en teknik bir şekilde toplanması, kayda geçirilmesi, kitaplarla basılması çok faydalı bir çalışma olacaktır.

Burdur'da çalgı, Birinci Cihan Harbi'nden önce hemen, hemen tamamen Hıristiyanların elinde idi. Muallimler Birlikleri'nde (Öğretmenler Birliği), Türk Ocakları'nda açılan musiki kulüplerinin, müzik zevkinin yayılmasındaki rolü büyük olmuş; giderek ud, keman, cümbüş, saz, akordeon vs. çalan ve Burdur musikisini sazıyla ve sesiyle radyoevlerine, televizyonlara ulaştıran sanatçılar çoğalmıştır.

Alaturka musikinin notasını ve usulünü Burdur'a ilk getiren Mevlevi dedesi Neyzen Hasip Dede'dir. 1940'larda memleketimizde kalan bu zat, bir hayli öğrenci de yetiştirmiştir.

Birinci Cihan Harbi sıralarında, alaturka musikiyi, kemaniyle okullara kadar sokan, birçok gence ut, keman öğreten, Bursalı Mehmet Baha bilinmektedir.

Burdur'da alafranga denen Batı müziği zevkini, Batının en büyük üstatlarına ait yüzlerce konçerto, senfoni vb. plağıyla, tanıdıkları, dostları, meraklılar, hayranlar ve herkes arasında yayma gayreti gösteren Doktor Enver Barlas da, Batı müziğinin Burdur'daki gelişiminde büyük etki sahibidir.

Eski Saz Şairlerinden Bir Not:

Aşık Vecai: 1794 yılında Burdur'da doğdu. 1839 yılında, 1255 (Hicri) yılına ait tarihi bir olayı 22 kıt'a ile canlandırmıştır. (Uzunca bir tarihçe olan bu destan, eski diş hekimî Hacı Feyzi Bayraktar'ın Burdur kitabında yer almaktadır.)

Tanıdığımız diğér saz şairleri (Şemsi Baba) ile (Kemal Baba) dır. Kendine layık bir de evlat bırakan Şemsi Baba (bugünkü Ticaret Odası Başkanîbî) keman, Kemal Baba da kanun çalarmış. (Bu, onların şehirli halk şairi olduklarını gösterir.) Tabii, her ikisi de, bütün saz şairleri gibi, sazlarıyla, irticalen şiir okurlarmış. Namplarını duyarak uzaklardan gelen başka saz şairleriyle oda

ve kahvelerde buluşur, muamma yarışmasına girerlermiş. Çok zaman da bizimkiler kazanmış.

Ne yazık ki, hemen bütün halk şairlerinin, hafızaların nankör sayfalarından silinip giden şiirleri gibi, bizim halk şairlerimizin de şiirleri kağıt üzerine geçirilmiş değildir. Bunlar unutulmak, kaybolmak üzeredir.

Burdur folklorunun destan, koşma, mânî, türkü gibi edebiyat ürünleri oldukça zengindir.

AHİLİK

Burdur'da Yaren Ziyafet ve Eğlence gelenek ve kültüründen söz ederken, bir kültür, sanat ve ticaret kurumu özelliğinde özgün bir yapı olan Ahilik'ten ve Burdur'da Ahilik kutlamasından da kısaca söz etmeliyiz. Ahilik, Anadolu halkının ekonomik ve kültürel yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Ahilik dürüstlüğün, sevginin dostluğun, yardımlaşmanın, hoşgörünün, bilginin ve dayanışmanın sanat ile birleşimidir. Bu anlamda Ahiliğin, işçinin çalışanın üretenin namuslu kazancın, namuslu ticaretin ve namuslu yönetimin bir simgesidir.

Ahiliğin temel ilkeleri:

Ahilik, halka dönük bir kurumdur. Ahi dükkanını, sabah namazından sonra açar. Ahi; kendi ticaret çıkarını, diğer meslektaşlarından üstün tutmaz. Bu anlamda; kendisi siftah (ilk alışverişi) yapınca, sonra gelen müşteriyi, siftah yapmamış bir komşu esnaf varsa ona gönderir. Kendi mutluluğunu, halka hizmet edip mutlu olmakta arar. Belli bir süre, bir iş basamağında kalarak olgunlaştıran yamak, çırak kalfa, usta hiyerarşisi kurar. Ahilik, bu basamaklarda baba evlat ilişkisi gibi öğreticiye candan bağlanmak sureti ile sanatı, sağlam ahlaki ve mesleki temellere ulaştırmayı amaçlar.

Ahilik kelimesi, 'Kardeşim' anlamına gelmektedir. Ahilik geleneğine göre bir Ahi; alını ve eli açık, cömert, yardımsever, dilini yalandan, gıybetten iftiradan uzak tutan, kimsenin namusuna göz dikmeyen bir kişiliğe sahiptir.

BURDUR'DA AHİLİK

Temelinde sevgi, saygı, hoşgörü, kardeşlik, yardımlaşma yatan Ahilik, yıllar sonra tekrar hatırlanıp, Burdur'da da dile getirilmekte ve “Şed Kuşatma” törenleri yapılmaktadır.

Burdur'da Ahilik Binası ve Ahi Mecdud:

Burdur'da Ahilik kutlama ve törenleri, Ulu Cami civarında, Uzun Çarşı, Eski Demirciler Caddesi No:4'te bulunan Esnaf Odaları Birliği'nin binasında yapılmaktadır. Törenlerin bu binada yapılıyor olması ise, ayrı bir önem ifade etmektedir.

Çünkü, bu bina yaklaşık 70 yıl önce, cami idi. Bunun hemen Güney'inde Burdur Ahilik Teşkilatı'nın piri Ahi Mecdud burada metfundur. Bu bina bidayette (geçmişte) Cami ve Türbe idi. 50'li-60'lı yıllarda Ziraat Bankası, ardından Vergi

Dairesi olmuş ve Burdur Vergi Dairesi'nin buradan taşınmasından sonra, çok yazık ki 'Meyhane' yapılmıştır. (Kaynak kişi: Sabehattin Akkaya)

Recep Kalkan ve Bir Temenni:

Bir tesadüf eseri de olsa; çok büyük bir kültür değeri olan bu binanın, esnaf teşkilatımızın elinde olması ayrı bir önem taşımaktadır.

İnşallah Burdur Esnaf Otaları Birliği Başkanı Recep Kalkan ve Burdurlu esnaflarımız, bu güzel hatırıya sahip çıkmalıdır. Recep Kalkan Bey, zaten esnaflar adına burayı alarak, esnafların çeşitli etkinliklerini ve Ahilik programlarını burada yaparak ve ayrıca bütün bu kültür etkinliklerinin yanında; Yaren Ziyafet Geceleri'nden örnekleri de burada yaşatarak, Türk

kültürüne büyük bir hizmet yapmaktadır. Çünkü Ahi ve esnaf gençlerin oluşturduğu Yaren Ziyafet Geceleri, Ahi kültürünün bir sosyokültürel uzantısıdır.

İnşallah uzun yıllar Burdur esnaf teşkilatının başında bulunmakta olan Başkan Recep Kalkan, belki de yakın bir zamanda bu binayı asliyetine kavuşturma projeleri gerçekleştirerek, çok büyük bir kültür hizmeti yapmış olacak ve bu tarihi vefa hizmetiyle, esnafa hizmet hayatını taçlandırmış olacaktır.

Ahilik Haftası Kutlamaları:

Ahilik Kültürü Haftası ve Esnaf Bayramı Burdur'da da kasım ayında törenle kutlanır. Tören sabah İsmet İnönü Bulvarı'ndan Cumhuriyet Meydanı'na yürüyüşle başlar.

Cumhuriyet Meydanı'nda devam eden tören, Atatürk anıtına çelenklerin konulup saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın okunmasından sonra Burdur Esnaf ve Sanatkârlar

Odaları Birlik Başkanı (BESOB) bir konuşma yapar.

Burdur'daki program Vali ve Belediye Başkanı'nı ziyaretlerle devam eder. Bir hafta boyunca devam eden programlarda konferanslar, pilav dağıtımı, ödül ve belge verme ve Şed Kuşatma törenleri yapılmaktadır.

2009'un Ahisi Nuri Hamamcı:

12 Kasım 2009 tarihinde yapılan törende, yılın Ahisi seçilen Nuri Hamamcı'ya ödül ve belgesi verildi. Yılın Ahisini, Burdur Vali Yardımcısı Başkanlığında, Burdur Belediye Başkanlığı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (MAKÜ) Rektörlüğü, Burdur Ticaret ve Sanayi Odası Başkanlığı, Burdur Esnaf Sanatkarlar Odaları Birliği Başkanlığı, S.S. Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi Başkanlığı, Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, temsilcileri tarafından seçilir.

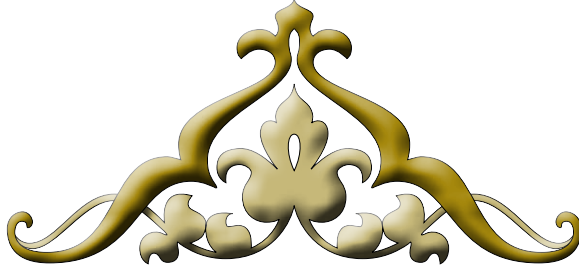
Nuri Hamamcı:

Mesleğini, usta-çırak ilişkisi ile devam ettirmiş, vergisini düzenli şekilde ödemiş, yanında ustalar yetiştirmiş, mesleğinde bir ömür geçirmiş, saygı değer duayen özellikler taşımaktadır.

2010'un Ahisi Tuncer Aytekin:

Berber-kuaför olan, uzun yıllar bu meslekte esnaf-lık karakteriyle örnek olan ve çok sayıda çırak yetiştiren Tuncer Aytekin, Berberler-Kuaförler Odası Başkanı'dır. 2010 yılının Ahisi seçilen Aytekin, Ahilik haftası törenlerinde belge ve ödülünü almıştır.

**BURDUR'UN
GELENEKSEL
EĞLENCE KÜLTÜRÜ VE
YAREN ALBÜMÜ**

TOROS

İçkisiz, Aile Lokantası

Sıradan lokanta değildir !

Toros Lokantası

Teke Yöresi damak tadıdır

Burdur'un ziyafet kültürüdür

Oğuz-Türkmen-Yörük Kültürüdür

İlmik ilmik, nakış nakış kilimleri gibi;

Hoş sohbet, hoş kelimeler ve gönülden selamın,

Dostluğun, vefanın, inceliğin, yarenliğin mekanıdır.

ADRES:

Konak Mah. Oğuz Sokak
No:9 BURDUR
Tel: 0 248 233 5752

Toros Lokantası;

Taklit Değil,
Özümüzden

Lokantadır